

MONA FORSSKÅHL

FINLANDSSVENSK SLANG

Att ringa in och definiera finlandssvensk slang är komplicerat av två grundläggande skäl. Det första är att begreppet *slang* inte vill låta sig fångas i en klar och entydig definition. Det andra är att *det finlandssvenska* i den finlandssvenska slangen likaså är svårfångat och i praktiken omöjligt att avgränsa på ett entydigt sätt.

I detta kapitel ses slang som ord och fraser som i någon bemärkelse är etablerade inom och används av en grupp (grupper) av finlandssvenska talare, men som inte ingår i standardspråket i den slangartade funktionen. För att något ska definieras som slang ska ordet eller uttrycket vidare ligga på en tydligt informell stilnivå och vara ett medvetet val av talarna i gruppen eller grupperna.

Hur egenskapen finlandssvensk ska uppfattas då det gäller finlandssvensk slang är en fråga som aktualiseras genom hela presentationen nedan. Utmärkande för denna slang är nämligen att den genom historien alltid har präglats av lokala språkliga förhållanden i form av språkkontakt. Inflytande från finskan och från lokala dialekter syns i slangmaterial från hela Svenskfinland, liksom inslag från främmande språk. Utöver detta uppvisar den finlandssvenska slangen på alla undersökta orter influenser från sverigesvensk slang – eller mer specifikt Stockholms slang. Man kan således säga att finlandssvensk slang rent språkligt framstår som ett snitt av svenskt, finskt och dialektalt med inslag av element från andra språk. I analysen diskuteras slangen mot bakgrund av de ord som finlandssvenska slangtalare själva valt att lyfta fram som exempel på finlandssvensk slang.

Fokus i diskussionen ligger på slanguttryck som har uppgetts och använts av unga svensktalande informanter. Det finns ändå skäl att påpeka att en generell benämning *ungdomsslang* skulle vara en grov förenkling, då även andra än ungdomar har använt och använder slangord, och då det är tveksamt om det är just ungdomsidentiteten som är den relevanta då slangorden skapas och etableras.

Slang som fenomen kan historiskt förknippas med urban kultur. För att det ska uppstå subgrupper som myntar och etablerar en egen informell vokabulär måste det finnas en tillräckligt stor samlad population och egna arenor för informellt umgänge. Viktigt är också att det finns andra arenor för mer formellt umgänge och ett standardspråk, så att kontrast kan uppstå.

Syftet med det här kapitlet är att presentera och diskutera finlandssvensk slang och dess särdrag i fråga om form, funktion samt språkliga och samhälleliga omständigheter. I de följande avsnitten fokuseras diskussionen på finlandssvensk slang under 1900-talet. För att man ska förstå den utveckling som har skett behövs ändå en kort historisk bakgrund (4.1) och en beskrivning av tillgängligt slangmaterial (4.2). Sedan diskuteras slangens sociala dimensioner med en blick på vem som har talat slang och när samt vilka funktioner slangen har haft (4.3). Därefter (4.4–4.8) behandlas den finlandssvenska slangens språkliga dimensioner mer ingående. Frågorna som tas upp är vilka språk och språkvarieteter som ger och har gett upphov till slangord i det vi i dag kallar Svenskfinland, hur ord i den finlandssvenska slangen bildas, böjs och anpassas till omgivande språkliga strukturer, hur slangbildningsmönster varierar regionalt, hur slang tas in i språkliga yttranden och slutligen hur finlandssvenska slangord utformas fonologiskt och ortografiskt, dvs. i tal och skrift. Kapitlet avslutas med en sammanfattande diskussion (4.9) om det finlandssvenska i den finlandssvenska slangen, vilket även inbegriper slangens kulturella dimensioner och dess funktion som identitetsmarkör i dag.

4.1 Vad vi vet om äldre slang

Den allra tidigaste slangen uppstod förmodligen i Åbo, där det redan på 1200-talet grundades en skola i kyrkans regi och 1640 också ett universitet. Man kan anta att den tidigaste slangen på svensk botten i det som i dag är Finland har etablerats här. Katedralskolan

och senare Akademien samlade djäknar, dvs. manliga studerande, från olika delar av landet. Genom att många av dem flyttade från sina familjer till Åbo för studiernas skull kom de att bo och umgås sinsemellan, i grupper utanför de vuxnas, skolans och universitetets direkta övervakning. Sådana omständigheter är gynnsamma för att en egen slangartad gruppvokabulär ska uppstå. Det är därför inte omöjligt att ord som *krapula* (från latinet, 'baksmälla') och *fox* (från tidig tysk studentslang, 'förstaårsstudent'), bägge i bruk som slangord än i dag, härstammar ända från den tiden. Det är emellertid svårt att utifrån dagens perspektiv bestämma ordens stilnivå i det förflutna. Gränsen mellan slang och familjärt språk, eller för den delen fult språk, är omöjlig att dra i efterhand, då den har att göra med användarnas attityder.¹

Mot bakgrund av det man vet om skolpojks- och studentslang på annat håll i världen kan man anta att det också i Finland redan tidigt har förekommit en slangvokabulär bland skolpojkar och studenter.² Den tidigaste arkiverade uppteckningen av finlandssvenska slangord, där upptecknaren själv har använt benämningen slang, kom till på 1880-talet.³ Efter detta har flera olika personer, både amatörer och språkvetare, ägnat sig åt att samla in och teckna upp slangord från olika sammanhang. Det är troligt att det finns äldre skrifter som kan lämna uppgifter om tidigare slangvokabulär, men för att få fram sådan information krävs omfattande arkivstudier och genomgång av varierande skriftliga källor.

Slangordssamlingen från 1880-talet tar upp ca 400 ord. Denna tidiga uppteckning återger ett ordförråd som i huvuddrag beskriver ett urbant student- och skolliv i 1800-talets Helsingfors. Vid sekelskiftet 1900 inleddes emellertid en ny slangtalarepok i Helsingfors, som för den finska slangens del har beskrivits av Heikki Paunonen.⁴ Som han påpekar användes den slang som uppstod i stadens växande arbetarstadsdelar på lika villkor av såväl finsk- som svensktalande pojkar. Den kom under 1900-talets första hälft att fungera som ett slags lingua franca för svensk- och finskspråkiga slangtalare i den expanderande stadens utkanter. Bland finlandssvenska unga levde ändå en mer svenskpräglad slang kvar, med anknytning till skola och studieliv, sida vid sida med den nya stadsslangen. Efter hand tog den svenska skolslangen alltmer intryck av stadsslangen, och slutligen smälte de två varieteterna samman och blev en relativt enhetlig svensk Helsingforsslang under decennierna efter krigsåren 1939–1945.

När det gäller det övriga Svenskfinland finns det ytterst lite kunskap om slang och slangbruk för tiden före 1950-talet. Från 1960-talet finns emellertid uppgifter om egenartade slangvokabulärer i städer både längs den södra kusten och i Österbotten.

4.2 Material om slangvokabulär

Det material som finns tillgängligt för en beskrivning av ursprunget till tidigare decenniernas finlandssvenska slangvokabulär är behäftat med vissa grundläggande problem. Några systematiska materialinsamlingar eller analyser av finlandssvensk slang har nämligen inte gjorts förrän på 1980-talet. Äldre material fyller helt enkelt inte dagens krav.

I dagstidningen *Nya Pressen* publicerades på 1950-talet ett slanglexikon som omfattade 223 ord, och på 1960-talet samlade studenter vid Helsingfors universitet in ett tusental svenska slangord för Folkmålskommissionen.⁵ För båda dessa ordlistor saknas emellertid information om insamlingsmetoder och övrig kontext för orden, varför det är svårt att säga vad de listade orden representerar och hur representativa de egentligen är. Lite mer information ger Svenska litteratursällskapets frågebrev om slang från 2003, men eftersom det materialet handlar om minnen av slang och slanganvändning är det en efterkonstruktion där bidragslämnarna i sina ordförteckningar blandar ord från 1920-talet med ord från 1990-talet. Det som finns att bygga språkliga analyser av tidig finlandssvensk slang på är således ordlistor och ordsamlingar med fristående slangord samt spridda samtida texter med slangartade inslag och samtida kommentarer till slangspråket. Utöver detta finns Heikki Paunonens gedigna studier av finsk Helsingforsslang som är till stor hjälp då man analyserar finlandssvenska slangords språkliga bakgrund.⁶

På 1990-talet undersöktes finlandssvensk slangvokabulär i samband med en övergripande nordisk undersökning där särskilt intresse fästes just vid slangordens språkliga ursprung.⁷ På 2000-talet har finlandssvensk slangvokabulär undersökts bl.a. i två avhandlingar pro gradu och en licentiatavhandling.⁸ I de här undersökningarna har informanterna besvarat enkäter med ett antal nyckelord, som *berusad*, *dum person*, *kamrat* osv., till vilka de har gett synonymer eller valt de mest använda bland ett antal givna slangsynonymer. För den översikt som presenteras här har ett nytt enkätmaterial samlats in (2010–2012); 224 finlandssvenska unga har där angett slanguttryck

inom givna områden, som skolan, kroppen, fester, mat och dryck osv. Dessutom har 104 av ungdomarna besvarat frågor om sin och omgivningens slang och slanganvändning. Exakta siffror på mängden slangord i det nya materialet går det inte att ange på ett meningsfullt sätt eftersom materialet vid sidan av fristående ord innehåller helfraser, satser och till och med korta texter med slangartade drag.⁹ Vissa informanter har dessutom helt enkelt skrivit ner standardfinska ord, fraser och satser som exempel på ”övriga slanguttryck”. Om man frånsér sådana svårtolkade formuleringar och bara räknar fraser och ord uppgår dessa till ungefär 3 000 belägg.

4.3 Slangens sociala dimensioner

Under början av 1900-talet var finlandssvensk slanganvändning begränsad till urbana miljöer och till unga talare, skolelever och studerande. Det var främst pojkar och manliga talare som använde slang, och den svenska skolslangen användes allmänt av skolpojkar i staden. Också skolflickor torde ha använt de skolrelaterade slangorden i någon mån. Den nya stadsslangen användes å sin sida snarast av springpojkar, tidningspojkar och pojkgäng från arbetarkvarteren i deras fria umgänge på gatorna i stadens utkanter.¹⁰ Också flickor lär på 1910-talet ha känt till ord ur stadsslangen och i vissa fall faktiskt också använt slang, även om det var ovanligt.¹¹ Både skolslangen och stadsslangen har haft drag av hemligt språk, något som användes mycket restriktivt, i särskilda kretsar och situationer. På den punkten följer den finlandssvenska slangen allmänna europeiska trender och mönster.¹²

Efter mitten av 1900-talet vet man att den finlandssvenska slanganvändningen har spridit sig både regionalt och över könsgården. Det finns uppgifter om finlandssvenska slangord åtminstone från Åbo, Borgå, Jakobstad och Vasa.¹³ Nu på 2010-talet sträcker sig slangen utanför städernas gränser, så att också ungdomar i regioner med starka dialekter rapporterar att de talar slang, även om de anser Helsingfors vara den finlandssvenska slangens centrum. Ungdomarnas syn är väl förenlig med den vanliga spridningsmodellen för finlandssvenska slangord som innebär att nya slangord och ordbildningsmönster myntas och etableras i Helsingfors. Helsingforsslangen sprider sig sedan efter hand till andra orter i landet där ungdomar talar finlandssvenska. Lokala novationer på andra orter

tenderar inte att sprida sig på samma sätt. Om detta vittnar enkätstudier från olika tider, där samma slangord som först finns belagda bara i material från Helsingfors några år senare anges av informanter från andra städer.¹⁴

Sedan 1980-talet har mer eller mindre samma slangvokabulär använts (eller åtminstone rapporterats) av både manliga och kvinnliga ungdomar. Små nyansskillnader finns i alla fall mellan flickors och pojkars slang. Skillnaderna handlar i stora drag om tabubelagda företeelser, ord som har att göra med bl.a. sexualitet, svordomar, nedsettande omdömen och våld. Sådana tenderar pojkar att rapportera mer än flickor. Det finns också en tendens till att flickor i högre grad rapporterar sverigesvenska och engelska slangord, medan pojkar tenderar att rapportera fler finska och dialektalt färgade slangord.¹⁵ Hur det ser ut i finlandssvenska ungdomars autentiska slangbruk är ändå svårt att fastställa. Skillnaden i rapporterade slangord kan nämligen återspegla en större känslighet hos flickorna för sociala förväntningar på deras språk. De vill ge en viss bild av sig själva, vilket påverkar det urval av slangord som de anger i en enkät. Samma faktor torde också göra flickors slanganvändning svårare för en utomstående att iakta och fånga. Denna tendens har konstaterats internationellt, både inom tidigare slangforskning och i andra sociolingvistiska studier.¹⁶

Från att ha varit relativt strikt begränsad till informella samtal inom ungdomsgrupper har finlandssvensk slanganvändning kring sekelskiftet 2000 spridit sig också till vuxna och till alltmer formella kontexter. Detta ska kopplas till en allmänt pågående informalisering av språket.¹⁷ Vuxna informanter, 35–63 år gamla, som på 2010-talet har intervjuats om sin syn på och relation till slang, har rapporterat att det är vanligt med slang i svenskspråkigt inofficiellt umgänge inom arbetslivet. En informell jargong med gamla, klassiska slangord som *fyrk* 'pengar' och *jappe* eller *jasse* 'pojke' och en del finska ord som *kova* 'häftigt, tufft' och *kännykkä* 'mobiltelefon' skapar gemenskap i en finlandssvensk kontext.¹⁸

I dag talar finlandssvenska ungdomar slang dagligen och i stort sett när som helst. Skolan är en miljö där slang används så gott som alltid, också i samtal med lärare, eftersom *lärarna ändå förstår vad vi säger*. Ungdomar som besvarat enkäter om sitt slangbruk rapporterar att de försöker undvika slang då de talar med vuxna, med föräldrar eller andra äldre personer utanför skolan. En allmän uppfattning är ändå att det är mycket lättare att tala slang än standardspråk och

att språket blir mycket mer *levande* när man använder slang. Därtill kommenterar flera explicit att de finner det svårt att undvika slangord då de talar.¹⁹ Slangen har alltså blivit en naturlig del av vardags-språket för många finlandssvenska ungdomar.

I fråga om semantiska fält, dvs. betydelsefält, skiljer sig finlandssvensk slang inte nämnvärt från slangvokabulärer på andra håll i världen. Slangord behövs och etableras för sådana fenomen som ungdomar talar mycket om, dvs. fenomen som är aktuella och viktiga i deras vardag. Sådana är ord relaterade till personer, till människokroppen och till egenskaper hos dessa, till handel och konsumtion, till föremål, fenomen och omdömen i vardagen och till ungdomarnas festkultur och hobbyer. Därtill finns det och har hela tiden funnits många slangord för fenomen relaterade till närmiljön och skolan eller studievärlden.

4.4 Slangordens språkliga bakgrund

Den finlandssvenska slangen har under hela 1900-talet och in på 2000-talet i första hand hämtat sitt språkliga material från landets två språk, svenska och finska. Som nämnts tidigare (4.1) fanns det kring sekelskiftet 1900 på finlandssvensk botten två separata slangvarieteter som höll på att smälta samman med varandra. Den ena var en äldre svensk skolslang vars huvudsakliga fäste vid den tiden fanns i huvudstadens borgerliga stadskärna. Den andra var den tvåspråkiga stadsslangen som användes av barn och unga i arbetar-kvarteren i utkanten av den kraftigt växande staden Helsingfors.²⁰

De tillgängliga finlandssvenska slangordsförteckningarna och annat material som beskriver slangen under första halvan av 1900-talet ger vid handen att gammal Stockholms slang och ombildningar av standardsvenska ord stod för största delen av skolslangsvokabulären. Exempel på sådana ord är *vigga* 'låna', *fyrk*, *fyrkar* 'pengar', *eldis* 'eldsvåda', samt skolrelaterade ord som *arra* 'aritmetik', *lunta* 'fuska' och *bibba* 'bibliotek'. I viss mån ingick också dialektala uttryck.²¹ Från östnyländsk Sibbodialekt kom det kortstaviga verbet *dåka* 'dofta' eller 'dricka'. Utöver de svenska orden ingick ett fåtal ord av tyskt eller franskt ursprung, t.ex. *groussi* 'stor' och *blamage* 'misstag, fadäs'.

I den nya stadsslangen kom det vid sidan av svenska ord också in en del ord från finska och ryska samt enstaka ord från tyska och engelska. De finska orden, som inte var många, etablerades som

slangord i sin ursprungliga, ofta dialektala eller något ombildade form. Exempel på sådana ord är *sälli* 'sälle, pojke' med finskt dialektalt ursprung, och verbet *kecka* från det standardfinska *keksiä* 'hitta på, komma underfund med'. Som Heikki Paunonen konstaterar har dock en anmärkningsvärt stor del av de tidiga slangorden i den tvåspråkiga slangen svenskt ursprung.²²

De ryska orden i den tidiga Helsingforsslangen har att göra med den ryska närvaron i staden på 1800-talet. Detta var emellertid inte något unikt för Helsingfors; exempelvis följande slangord med ryskt ursprung finns belagda också från Viborg vid samma tid: *butka* 'häkte', *lafka* 'diversehandel', *birs* 'hyrdroska', senare 'taxi'.²³ De här orden hör till de få som lever kvar i den finlandssvenska slangen på 2000-talet. Uttryck som exempelvis *shiva sig* (med kortstavigt uttal²⁴) 'skynda sig', *gulej* 'fest' och *graitta* 'dragspel' har däremot försvunnit ur den finlandssvenska ungdomsslangen, även om det säkert finns äldre personer som fortfarande känner till dem. Ord från tyskan från den här tiden är bl.a. *slafa* 'sova', som torde ha kommit in via Stockholmsslangen, samt *kauffa* 'köpa' och *schneidig* 'stilig'. Från engelskan kom vid den här tiden enstaka ord som de kortstaviga *tjali* (troligen från namnet *Charley*) 'barn, pojke' samt *skåbare*²⁵ 'cowboy' och *mani* 'money, pengar'.²⁶

Efter andra världskriget skedde en tydlig förändring i den finlandssvenska slangen. För det första går det inte att särskilja två stilmässigt distinkta slangvarianter från den tiden. Variationen som kan iakttas är av regional art. Lokala nybildningar från bl.a. Åbo, Kristinestad och Borgå byggde överlag på svenska och lokala ordbildningsmönster, med typiska slangsuffix som *-is*, *-are* och *-o* till svenska ord – dialektala eller standardsvenska.²⁷

De tyska och franska slangorden försvann efter hand, med undantag för enstaka tyska verb som *slafa* och *kauffa* som lever kvar som finlandssvensk slang än i dag. Också de ryska slangorden trädde tillbaka i den efterkrigstida slangen, och de som bevarats är sådana som slangbrukarna inte nödvändigtvis har förknippat med ryska. Det gäller exempelvis *lafka* 'handel, butik' och *birs* 'taxi'. På den punkten skiljer sig den finlandssvenska och den finska slangen åt, i och med att det i den finska slangen finns kvar klart flera slangord av ryskt ursprung än i den finlandssvenska slangen.²⁸

En nyutveckling efter krigsåren var det angloamerikanska inflytandet som kom med ungdomskulturen. Nya slangord togs in till-

sammans med de nya kulturella intrycken: ord relaterade till populärkulturen och de nya fenomen som följde med den. Sådana ord är bl.a. *gem* 'game, fest', *cokis* (kortstavigt) 'cocacola', *styla* 'sällskapa', *käbä* (kortstavigt) 'cab, taxi', *jamma* 'dansa' eller 'spela musik' och *plejs* 'plats'.²⁹

Från 1950-talet och framåt ökade också finskans inflytande på slangen. Naturligtvis var det finska inflytandet då som nu olika starkt på olika orter, korrelerande med graden av tvåspråkighet eller finskt inslag på en ort. Överlag var tendensen ändå densamma: det kom in allt fler ord från finskan på alla håll i landet. På den punkten skedde dessutom ett skifte efter 1970-talet. Fram till dess hade finskan primärt kommit in i form av ord som först hade etablerats som slang på finska och sedan övertogs av finlandssvenska slangtalare. Sådana ord var exempelvis *pimu* (kortstavigt) 'flicka', *jätkä* 'pojke' i finsk slang, 'timmerflottare' i standardfinska och *kaveri* (kortstavigt) 'kamrat'. Efter 1970-talet började den finlandssvenska slangen också ta in rent standardfinska ord, t.ex. *tyhmä* 'dum', *kuiva* 'torr, tråkig', *kipittä* 'trippa, springa'.³⁰ Detta skedde samtidigt med en annan stor förändring som hade att göra med de finlandssvenska slangordens morfologiska struktur; se vidare nedan (4.5).

Den gradvis tilltagande förfinsknigen av den överregionala finlandssvenska slangvokabulären ska ses i ljuset av två centrala faktorer. Den ena är landets huvudstad som utgör centrum för den gemensamma finlandssvenska slangen.³¹ Novationer som får överregional spridning i landets svenska slang och som fortsatt lever kvar i slangen, myntas oftast som slang i huvudstaden.³² Den andra är förfinsknigen av huvudstaden och dess omgivning från 1950-talet och framåt: medan det 1950 bodde ca 20 procent svensktalande i staden var andelen nere i drygt 10 procent 1970.³³ Det här betyder att offentliga rum i staden övergick från att vara tvåspråkiga till att bli alltmer enspråkigt finska, och finlandssvenska huvudstadsungdomars vardag präglades därigenom alltmer av det finska språket.³⁴

4.5 Slangens regionala och lokala drag

Det finns betydande regionala och lokala skillnader i den finlandssvenska slangen. De lokala elementen i slangen bygger i stor utsträckning på dialektala ord och ordbildningsmönster, eller på inslag av finska på orter där finskan dominerar.³⁵

Från 1980-talet och framåt tog den finlandssvenska slangen ett steg vidare och nya former av språkblandning kom in som ett sätt att skapa nya slangord. Fram tills dess hade slangen snarast varit någonting som talarna själva såg som ett fenomen på lexikal nivå: slangord lånades in, ombildades eller nyskapades enligt etablerade svenska morfologiska mönster och fick sedan fäste i sin slangform, möjligen med viss formvariation. Som lexikalt element togs de in i ett talspråk som i övrigt var svenskt, med svensk böjning och svenska satsstrukturer.

I material från de första mer omfattande och systematiska undersökningarna av finlandssvenska slangord på olika orter på 1980-talet framträder den nya tendensen att kombinera element från olika språk i ord och fraser endast i Helsingfors. I materialet ingår flera belägg på sammansatta ord och fraser där olika led kommer från olika språk. Kombinationen finska och svenska gav exempelvis upphov till *piilolinser*, *kontaktrillin* 'kontaktlinser', *juorurummet* 'lärarrummet', ordagrant 'skvallerrummet'. När engelska och svenska kombinerades blev resultatet t.ex. *ha en case* 'sällskapa'. Engelska och finska gav *kimma-/mujjafrendi* 'flickvän'. I 1980-talsmaterial från andra orter finns inte sådana hybridformer belagda, utan de dyker upp först i senare materialsamlingar.³⁶

De senaste undersökningarna av finlandssvenska slangord har gjorts på 1990- och 2000-talet. Två viktiga faktorer börjar under dessa decennier inverka på mängden svenska slangord på en ort. För det första ökar mängden svenska slangord ju större andelen svenskspråkig befolkning på orten är. För det andra minskar mängden svenska slangord ju längre avståndet till Sverige är.³⁷ Faktorerna kan antingen samverka eller motverka varandra. I materialet från finskdominerade städer som Tammerfors och Uleåborg finns det exempelvis en klart större mängd finska slangord än i Helsingfors och Esbo, även om avståndet till Sverige är ungefär lika stort. Jämför man städerna Helsingfors, där andelen svenskspråkiga ligger under en tiondel, och Lovisa som är en rätt jämnt balanserat tvåspråkig stad drygt hundra kilometer öster om Helsingfors, visar det sig att andelen svenska slangord är ungefär lika stor. Slangen på tydligt svenskt dominerade orter, exempelvis Närpes eller Kristinestad i Österbotten och Ekenäs i Nyland, är till största delen svensk, även om också finska slangord och ordformer förekommer.³⁸

De allra nyaste undersökningarna visar en fortsatt förfinskning

av slangvokabulären på de orter där den svenskspråkiga befolkningen är i minoritet. I materialet från orter med en svensk minoritet är på 2010-talet minst hälften av de slangord som anges av finskt ursprung. I materialet från 1990-talet var denna andel genomgående lägre. Dessutom anges nu många engelska ord i finsk form, t.ex. *pleissi* 'plats' från *place* och *feikki* 'öakta' från *fake*. Samma ord är i tidigare material oftare angivna i sin engelska form eller i en försvenskad form: *place* eller *plejs*, *fake* eller *fejk*. Samma tendens gäller vissa av de klassiska slanguttryck som är gångbara på båda språken. Medan de i materialet från 1990-talet mestadels gavs i svensk form uppträder de i det nyare materialet klart oftare i finsk form: *dona* → *duunaa* 'arbeta', *strila* → *striila* 'kissa', *lähte hima* → *lähtee himaan* 'bege sig/åka/gå hem'.

I det nyare materialet från 2010-talet kan vi se att vissa finska slangord som i 1990-talsmaterialet bara fanns belagda i huvudstadsregionen nu har spridit sig till andra orter i Svenskfinland, även sådana där svenska är majoritetsspråk.³⁹ Många av de finska orden, t.ex. *muija* 'flicka', *läski* 'fet', *ryyppää* 'supa' och *bileet*, *pippalot* 'fest' är etablerade som finska slangord, vissa till och med som standard-språkliga ord, vilket sannolikt fungerat som ett stöd för spridningen.

Om begreppet slang skriver flera ungdomar i den nyare enkätundersökningen (2010–2012) att slang för dem är detsamma som att blanda finska och svenska. Det är möjligt att hela begreppet slang i vissa finlandssvenska ungdomsmiljöer håller på att flyta samman med språkkontaktfenomen överlag. En särskild slangvokabulär behövs inte då möjligheterna som den finsk-svenska språkkontakten erbjuder fyller samma funktion: samtal kan utformas och konstrueras som informella och situations- och grupp-specifika, så att en gruppidentitet i kontrast mot vuxna eller barn skapas.⁴⁰

Den senaste utvecklingen inom finlandssvensk slang handlar emellertid inte bara om förfinskning av slangen på finskdominerade orter. I material från de orter där svenskan dominerar har andelen finska ord och finska former av andra ord inte ökat märkbart från 1980- till 2010-tal, trots att vissa väletablerade finska slangord spridit sig också hit (se ovan). Andelen finska ord och ordformer i de nya materialen från sådana orter varierar mellan enstaka belägg och en knapp tiondel, där Åland har den allra minsta andelen. Tendensen på dessa svenskdominerade orter är i stället en tätare koppling mellan lokal dialekt och slang, så att dialekten utgör källa till ord och

ordbildning, och de ord som bildas utifrån dialekten fungerar som markör för ungdomarnas lokala identitet.⁴¹

När det gäller slangord av engelskt ursprung har få nya ord kommit till sedan 1990-talet. Många men inte alla engelska ord som finns belagda på 1990-talet lever kvar i det nya materialet, på de finskdominerade orterna ofta i förfinskad form. Däremot har engelskan ökat i form av helfraser, hela satser, utrop eller citat av formelartad karaktär, t.ex. *talking to me?*⁴², och i form av etablerade förkortningar i skrivet språk, t.ex. *duh!* 'utrop när någon gör något dumt', *LOL* 'laughing out loud, skratt'. Frågan är emellertid om sådana citerade uttryck på engelska alls ska klassas som slang, eller om de snarare ska analyseras som mer komplexa former av språkväxling i samtal.⁴³ Informanterna själva rapporterar dem i alla fall som slang.

På alla de orter som har undersökts på 2010-talet framträder också en annan trend, nämligen att de sverigesvenska slangorden har blivit fler sedan 1990-talet. Många av de Stockholms slangord som finns belagda enstaka gånger i materialet från 1990-talet verkar tjugo år senare vara allmängods i slangen på alla orter. Då det på 1990-talet framför allt var flickor som tecknade ner sverigesvenska ord som *tjej*, *fetto*, *sno* och *bakis* (som kanske inte ens uppfattas som slang av alla längre), finns dessa ord angivna av såväl pojkar som flickor på flera orter i det nya materialet.⁴⁴ Därtill kommenterar fem lite äldre Helsingforsinformanter (22–24 år) bruket av sverigesvenska slangord i sitt eget språk. De har plockat upp de sverigesvenska slangorden på resor, via tv och i arbets- eller studielivet, och de anser dem vara lämpliga att använda i olika sammanhang. Orden skapar en informell och lättsam stämning i samtal, utan att vara exkluderande. Gamla sverigesvenska slangord, som *snut* och *polare* och andra som de ovannämnda, som i Sverige rör sig på gränsen mellan slang och vardagsspråk, tycks nu närma sig samma stilnivå i en finlandssvensk kontext. De håller på att etableras som en del av en familjär finlandssvensk stil, men uppfattas än så länge av ungdomarna som slang.

Det som knappast alls syns i den finlandssvenska slangen är ord från invandrarspråk. I de allra nyaste delmaterialen från Åland och Åbo finns en handfull belägg på turkiska ord belagda.⁴⁵ Det är allt. Detta är värt att poängtera eftersom det såväl i den finska slangen i Helsingforsregionen som i den sverigesvenska slangen i dag förekommer sådana i ständigt växande grad, precis som i flera andra

europiska länders slang.⁴⁶ Den finlandssvenska slangen verkar således gå sina egna vägar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det över huvud taget förekommer få nybildningar i finlandssvensk slang på 2010-talet. I den mån nya slangelement skapas är det framför allt gamla slangbildningsmönster med import från finskan, språkblandning och dialektala ordbildningsmönster som är varierande produktiva beroende på ort. Utifrån hämtas först och främst engelska helfraser och längre formelartade satser samt vissa väletablerade, gamla sverigesvenska slangord på gränsen till vardagligt eller familjärt språk. 2010-talets finlandssvenska slang ger intryck av att gå mot en minskad diversitet och därmed tvärt emot den allmäneuropeiska trenden med ökad språklig mångfald.

4.6 Slangordens morfologi och bruklighet

Slangorden hör naturligt till de öppna ordklasserna substantiv, verb, adjektiv, adverb, i någon mån interjektioner. Substantiven utgör den största gruppen, men då är det bra att minnas att nedtecknade ordlistor inte nödvändigtvis återspeglar ett verkligt språkbruk. Det finns också skäl att konstatera skillnaden mellan antalet redovisade slangord och deras bruklighet i löpande tal. Att det finns belägg på många olika slangsubstantiv i en nedtecknad lista behöver inte betyda att de alla används särskilt frekvent. Tvärtom kan ett fåtal slangadverb vara mycket frekventa i autentiskt språkbruk, medan enskilda substantiv används mer sällan. Nedtecknade finlandssvenska texter som innehåller slangartade element antyder att så kan vara fallet.⁴⁷

Beskrivningen av hur slangord bildas och böjs är upplagd ordklassvis. För varje ordklass behandlas ordbildningsmönster och böjning i den mån det är relevant. Särskilt mycket forskning har inte gjorts om den finlandssvenska slangens böjningsmönster (morfologi).⁴⁸ Iakttagelserna i översikten som följer bygger således i stor utsträckning på vad som har kunnat noteras i det tillgängliga nyare slangmaterialet och bör ses som en serie av punktanalyser snarare än en heltäckande beskrivning.

4.6.1 Substantiv

De allra flesta orden i finlandssvenskt slangmaterial utgörs som nämnts av substantiv. En granskning av materialet visar att substantiven fram till 1980-talet bildades enligt standardsvenska och lokala ordbildningsmönster. Detta kunde t.ex. ske genom förkortning, som när *levvande bilder* 'bio' blev *leffa*, *spårvagn* blev *spåra* (kortstavigt), eller genom bortfall av obetonad slutvokal i enlighet med den lokala dialekten i Närpes, som när *unge*, i betydelsen barn, blev *ung*.

Utöver lokala och standardsvenska ordbildningsmönster används särskilda mönster för att skapa slangsubstantiv. De mönster som hela tiden har varit produktiva i finlandssvensk slang är i själva verket desamma som möter i sverigesvensk och finsk slang, dvs. med slangsuffixen *-is*, *-are*, *-o*, t.ex. i former som *lantis* 'person från landsbygden', *kondare* 'konduktör' och *mongo* 'dum person', från *mongoloid*. Dessutom är suffixet *-an*⁴⁹ produktivt i såväl sverigesvensk som finlandssvensk slang, vilket former som *Brunssan* 'Brunnsparken' och *fejan* 'facebook' är exempel på.⁵⁰ Det kortstaviga slangsuffixet *-ika* var produktivt särskilt i den tidiga tvåspråkiga Helsingforsslangen och hade stöd i standardryska. Det gav upphov till slangord som *bulika* 'liten sten', *bilika* 'bil', senare 'biljard' och *tisika* 'tiopennisslant', senare 'tiomarkssedel'. Särskilt efter 1980-talet har substantiv bildades enligt detta mönster spridit sig också till andra finlandssvenska orter. Mönstret är förmodligen inte längre produktivt och har aldrig varit det utanför huvudstadsregionen. Förkortning av flerstaviga substantiv med användning av dubbelkonsonant + *a* är däremot ett mönster som fortfarande är produktivt i Svenskfinland. Det har gett slangord som *bibba* 'bibliotek' samt skolord som *arra* 'aritmetik' och *geogga* 'geografi'.

Efter 1980-talet blir finska ordbildningsmönster allt vanligare i slang som talas på orter med finsk majoritet. Engelska ord som före 1980-talet användes i bibehållen engelsk eller svensk form, börjar användas i finsk form, med finskans subjektform nominativ och objektsform partitiv (uttryckande delmängd) som de mest belagda formerna. Exempelvis orden *food*, *street*, *money* och *chicks* anges i materialen efter 1990-talet allt oftare i former som *foodi*, *foodia* (den senare standardfinska partitiv), *striitti* och *manii* (talspråklig partitiv), *chicksi*. Tyvärr saknas syntaktiska kontexter för orden i materialet, varför en precisare tolkning av de belagda formerna inte låter sig

göras, men med tanke på att ordformerna är givna som motsvarighet till substantiv som räknas upp i en enkät är det rimligt att anta att formerna ska tolkas som nominativformer om inte annat markeras specifikt.

Man kan också diskutera om det handlar om importerade ordbildningsmönster eller om redan etablerade finska slangordsformer som importeras. Att entydigt avgöra den frågan är svårt av två orsaker. Dels är slangtalarna på de ifrågavarande orterna i hög grad funktionellt tvåspråkiga och talar slang både på finska och svenska, dels är de samtal där slang används inte sällan tvåspråkiga så att deltagarna smidigt växlar och blandar språk.⁵¹ I sådana kontexter är det högst troligt att de också kreativt skapar nya ordformer utifrån finska ordbildningsmönster även om den närmaste kontexten är svensk. När det gäller slangbildning i sådana tvåspråkiga sammanhang är det därför en överteoretisering att hänföra ett ordbildningsmönster specifikt till det ena eller andra språket.

Finska substantiv anpassas efter 1980-talet inte längre i lika hög grad som tidigare till ett svenskt böjningsmönster. Allt oftare anges orden i sin finska form och böjs enligt finska mönster: *farkkur* → *farkut* 'jeans', *tissar* → *tissit* 'bröst', *en känni* → *kännit* 'fylla, berusning'. Då det tillgängliga slangmaterialet till största delen består av fristående ord är det emellertid svårt att säga vilken form man väljer i ett autentiskt sammanhang. De längre texter och inspelningar med slanginslag som finns tillgängliga antyder att såväl engelska som finska substantiv förekommer i både anpassade och icke-anpassade former.⁵²

Den tidiga Helsingforsslangens svenskfinska och svenska ord, som i stort sett har blivit den finlandssvenska slangens gemensamma bas, återfinns i de nyare slangmaterialen allt oftare i finsk form med finsk böjning: *vara i flänän* → *vara flänät/flänässä* 'i fyllan', *kunde* → *kundi* 'pojke', *fyrk/fyrkar* → *fyrkkaa/fyffee* finsk partitivform 'pengar'.

De finskklingande formerna av substantiv har utvecklats parallellt med ett nytt sätt att bilda pluralis som började sprida sig i finlandssvensk slang på 1990-talet. I slangen används det nya böjningsmönstret för substantiv med *en*-genus av finskt eller engelskt ursprung, eller för gamla svenskfinska slangsubstantiv som i grundform slutar på obetonad vokal. I den nya böjningen sammanfaller bestämd form singularis och obestämd form pluralis: *juttu, juttun, juttuna* 'berättelse, artikel, sak, grej'; *party, partyn, partyna*; *spurgu, spurgun, spurguna* 'alkoholist, utslagen person', *fridu, fridun, friduna*

'flicka'. I material före 1990-talet redovisas dessa och andra slangsubstantiv med liknande ljudstruktur utslutande med standardsvenska böjningsformer (*juttun, juttur*). I materialet från 1990-talet finns belägg både på detta böjningsmönster och på det standardsvenska, medan det nyaste materialet bara uppvisar belägg på det nya mönstret. Pluralformer som *juttur* 'grejer, berättelser' eller *skurur* 'spårvagnar' förekommer alltså inte längre i det nya materialet. Svenska substantiv tar också i slangkontext svensk böjning. Detta gäller exempelvis substantiv som *jasse, kille, kis* 'pojke', *brud, böna, kärring* 'flicka' eller *tjockis, fläskis* 'fet person'. På den punkten finns emellertid en viss lokal variation.⁵³

Slutligen kan det vara värt att notera ett drag som uppträder i material från 1980- och 1990-talet, men som saknas i det nyare materialet. I de tidigare materialen händer det att svenska substantiv pluralisböjs med engelskt böjningsmorfem, t.ex. *bralls* 'brallor, byxor' och *kills* 'killar, pojkar'.⁵⁴ Sådana hybridformer förekommer över huvud inte i materialet från 2010-talet. På den punkten har variationen minskat – kanske som en följd av en allmän höjning av kunskapsnivån i engelska.

4.6.2 Verb

Slangverben och deras böjning har inte studerats för sig, men i den övergripande studien av finlandssvensk slang på 1990-talet behandlas också verben och deras böjning i någon utsträckning.⁵⁵ Dessutom går det att bygga på iakttagelser som har gjorts i samband med undersökningar av finlandssvenskt talspråk generellt, och av finlandssvenska stadsmål. För denna översikt har de nyaste insamlade slangordsmaterialen använts vid sidan av tidigare studier där slangverb ingår.

Verben i finlandssvensk slang bildas och böjs i första hand enligt standardsvenska mönster, t.ex. *sabba, sabbar, sabbade, sabbat* 'sabotera', *skraiba, skraibar, skraibade, skraibat* 'skriva', men anpassas till lokala böjningsmönster om sådana finns. Exempelvis faller preteritum- och supinumändelser bort i Helsingforsslangen, vilket leder till former som *skraiba* i stället för *skraibade*.⁵⁶ Då många slangverb dessutom är standardsvenska verb som bara används i en ny betydelse hanteras de precis som motsvarande verb i en standardsvensk kontext.

Som ett kuriosum i det allra nyaste slangmaterialet kan noteras ett alldeles nytt verbbildningsmönster, där en finsk verbform för-

ses med ett svenskt infinitivbildande suffix *-era*. Detta mönster ger upphov till former som *filistelera*, där engelskans *feel* har omformats till ett finskt slangverb *filistellä*, ungefär 'leva sig in i, känna'. Detta mönster är belagt bara i Helsingfors, där det har gett nya slangverb som *kessuttelera* från *kessutella* 'hålla på att röka', *jubastelera* från slang verbet *juba*, *jubaa*, *jubastella* 'prata' och *hifistelera* 'göra något på ett överdrivet eller skrytsamt sätt' från slang verbet *hifistellä* som från början betydde utrusta sitt hem med en överdrivet kostsam hifi-anläggning.

För rent finska och gamla svenskfinska slangverb gäller att de på finskdominerade orter i de nyare materialen allt oftare anges i finsk form.⁵⁷ De finska former som anges motsvarar antingen infinitiv eller presens för tredje person singularis i finsk slang, med final vokalförlängning: *heittää* 'kasta', *dokaa* 'supa'. I materialet insamlat på 1990-talet förekommer även infinitivformer med ett svenskt infinitiv-*a* fogat till finska och svenskfinska slangverb som *häippa* från *häipyä* 'försvinna', men sådana saknas helt i de nya delmaterialen.⁵⁸ Däremot förekommer andra finska ändelser på verben i det nyare materialet. Tidigare generationers slangtalare har exempelvis enbart rapporterat former som *dona* 'arbeta' och *jora* 'dansa'. Från 1980-talet och framöver förekommer också former som *duunailee*, ungefär 'hålla på att dona, arbeta', *jorailee* 'hålla på att dansa', där morfemet *-il-* markerar att handlingen är en pågående process.⁵⁹ Även verb av engelskt ursprung anges i allt större utsträckning i vad som kan tolkas som finsk form, som i *peijaa* 'betala' eller *cruisaa* 'köra runt på stan'.

Ett särdrag som förefaller vara på väg att sprida sig till orter med finsk dominans hänger ihop med ett lokalt uttalsmönster i huvudstadsregionen. Typiskt för helsingforssvenskt vardagligt uttal är nämligen att finalt *-r* i ändelser faller bort och föregående vokal i stället uttalas som extra lång.⁶⁰ Detta lokala och vardagliga uttalsmönster hör självklart hemma i slangen, varför slangverbens presensform slutar på lång vokal snarare än vokal + *-r*. Denna form har sin parallell i de ovannämnda finska formerna som slutar med förlängd vokal: presens för tredje person singular och infinitiv i finsk Helsingforsslang.⁶¹ Således kan en fras som *heittää veven* 'kastar veven, dör' analyseras så att det finska verbet bevarats i sin finska form och samtidigt går in i ett böjningsmönster typiskt för helsingforssvenskt talspråk.

På orter där bortfall av obetonad slutvokal (apokope) hör till den lokala dialekten påverkas även slangverben av detta. I de material där

ungdomar i Närpes och Kristinestad har fått uppge slangens motsvarigheter till givna nyckelord är nämligen de standardspråkliga bjudorden utan undantag serverade i grundform, och därmed tenderar informanterna att ange slangverb på samma sätt. Det visar sig att de flesta slangverben på dessa orter faktiskt ges utan infinitivsuffixet *-a*, dvs. som *dans* 'dansa', *syyp* 'supa', *pay* 'betala', *cash* 'betala' och *shake/shejk* 'dansa'. Med andra ord kan det lokala särdraget tillämpas på inlånade verb som i den anpassade formen etableras som nya slangord. Väl att märka tillämpas mönstret både på svenska verb och verb från engelskan (som därmed bibehåller sin engelska form). I materialet från 1990-talet förekommer enstaka belägg på finska verb böjda enligt det lokala mönstret, medan sådana över huvud inte uppträder i det nyare materialet.⁶²

4.6.3 Ord och uttryck med adjektivisk funktion

Orden som anger egenskaper och beskriver fenomen utgör en stor och något svåravgränsad grupp. Detta hänger ihop med att en adjektivisk funktion eller betydelse inte behöver vara kopplad till en adjektivisk form.⁶³

För att ange egenskap hos något har den finlandssvenska slangen på 2010-talet flera nya ordtyper och dessutom fraser. För det första används standardsvenska adjektiv med förskjuten eller ändrad betydelse, som *kall* 'tuff, häftig', *hög* 'påverkad, full'. De svenska adjektiven böjs precis som övriga standardsvenska adjektiv och anpassas till den lokala varieteten där en sådan förekommer, t.ex. kan det gälla kongruensböjning enligt genus, dvs. *en kall typ, ett kallt sätt*.⁶⁴

För det andra används standardfinska och engelska adjektiv som etablerats som slang i förskjuten betydelse, som *kuiva* 'torr, tråkig', *cool* 'tuff, häftig'. På samma sätt används finska och engelska mer eller mindre slangartade adjektiv, som *daiju* 'dum', *high* 'påverkad, full'. De här adjektiven böjs beroende på sin grundform och sitt språkliga ursprung. Finska adjektiv som slutar på någon av vokalerna *-i*, *-e*, *-u* eller *-o* kan böjas som svenska adjektiv som i sin standardform slutar på *-ig*: *daijuga*, *daijut* 'dumma, dumt'. Övriga, inklusive engelska adjektiv med finalt vokalljud, förefaller inte att böjas alls, som *läppä* 'rolig', *kuiva* 'tråkig' och *happy* 'glad'.

För det tredje används substantiv i grundform som härrör ur antingen svenska, finska, engelska eller den gamla svenskfinska

Helsingforsslangen i adjektivisk funktion, som *skit, flopp* 'dålig', *neiti* 'fröken, feg, försiktig, överdrivet förnäm', *joy* 'överlycklig, glad' och *juntti* 'dum, töntig'. Av dessa böjs bara de finska slangsubstantiven med finalt vokalljud och då som sagt enligt mönster för svenska adjektiv som slutar på *-ig*, som i satsen *sjuorna e bara junttiga* 'sjunde-klassarna är bara töntiga'. Ett nytt mönster för att använda substantiv eller substantivfraser i adjektivisk funktion är en fraskonstruktion. Enligt detta mönster konstrueras ett substantiv tillsammans med ett graderande adverb, adverbial eller prefix, t.ex. *helt, lite, jävla, så där, sika-, jätte-, mega-*. Sådana fraser används i slangen för att ange att något eller någon har en viss mängd av den egenskap man associerar med substantivfrasen: *de va helt megaflopp* 'det var väldigt misslyckat', *han e lite Mr nice guy* 'han är rätt trevlig'.⁶⁵ I det tillgängliga materialet används fraserna som predikativ efter verbet *vara*, men om detta hör till mönstret kan inte avgöras utifrån de tillgängliga beläggen. Inte heller går det att avgöra hur fritt det går att välja substantiv i sådana konstruktioner utifrån det tillgängliga materialet, men möjligt är att det bara är vissa substantiv som har eller bär med sig tillräckligt tydliga egenskaper för att kunna användas adjektiviskt.

För det fjärde används finska substantiv böjda i lokalkasus samt svenska och engelska prepositionsfraser för att ange egenskap. Även om de finska kasusböjda substantiven i finskan snarast betraktas som adverb anges de i det undersökta materialet som motsvarighet till adjektiviska ord. De finska formerna graderas i materialet antingen med prefix eller adverb, t.ex. *sikakännissä* 'väldigt full', *riktigt pihalla* 'alldeles bortkommen/förvirrad'. Egenskaper som uttrycks med prepositionsfraser graderas med adverb, som i *helt i molne* 'väldigt påverkad', *helt från reven* 'väldigt dålig' eller *lite in love* 'ganska kär'.

För det femte förekommer svenska och engelska participformer som varken kongruensböjs eller kompareras i materialet. Detta betyder dock inte att kongruensböjning och komparation av de här saknas i slangen, men de har helt enkelt inte fångats upp i enkäterna. Egenskaperna som uttrycks med participer i materialet graderas däremot med fristående adverbial eller med graderande prefix, som i *helt störd* 'dum, korkad', *jävla wasted* 'väldigt full' och *skitförbannad* 'mycket arg'.

Utöver dessa fem sätt att ange egenskaper på i slangen förekommer längre fraser eller hela satser helt eller delvis på finska eller engelska som uttryck för en viss egenskap. Sådana fraser är t.ex. *så-*

där *hippihappyjoyjoy* 'väldigt lycklig', *helt sikayees* 'väldigt bra' eller *faktist slurp* 'väldigt sexig'. Satsen som redovisas som motsvarighet till adjektiviska nyckelord i materialet kan se ut som följande: *han va helt talking to me?* 'han var väldigt dum' och *de e en sån dän taas meni överiks äijä*, ordagrant: det är en sådan där igen gick det över styr-typ, 'löjlig, otrolig'. Frågan är ändå om de här fraserna ska räknas som slang. De är strikt taget inte etablerade som slangord, för ingen av dem förekommer i mer än ett belägg. Trots det har ungdomarna skrivit ner dem som exempel på slang.

Som synes ger den adjektiviska funktionen i slangen upphov till stor variation. I den finlandssvenska slangen är det också i denna grupp som det förekommer mest språkväxling mellan finska, svenska och engelska. Adjektiviska ord och fraser från finska förekommer framför allt på orter med finsk dominans, och det är bara på de orterna man kan iaktta nybildningar med finska inslag. På orter med svensk dominans finns det egentligen bara belägg på ett begränsat urval finska adjektiv som är väletablerade i finlandssvensk slang sedan länge, som *kiva* 'trevlig, bra', *kännissä* 'full', *daiju* 'dum', *huippu* 'toppen' och *hullu* 'galen'.⁶⁶ Överlag ger de nyare delmaterialen från olika finlandssvenska orter vid handen att variationen och nybildningarna är vanligast i huvudstadsregionen, vilket rimmar väl med övriga iakttagelser om att den finlandssvenska slangens spridningscentrum är just där.

4.6.4 Adverb

I samband med beskrivningen av adjektiviska uttryck ovan finns redan flera exempel på finlandssvenska slangadverb och adverbibella slangbildningar. När det gäller ordbildning och böjning hanteras och bildas de flesta adverbena i materialet på samma sätt som standardsvenska adverb bildas av adjektiv, med tillägg av *-t*, som i *sjuk* → *sjukt* 'väldigt mycket', *sjukt bra*. Väl att märka är alltså största delen av de belagda adverbena i slangen svenska.

Vid sidan av de standardsvenska adverb som är etablerade i slangen förekommer även ett litet antal finska eller finsksvenska adverb av varierande stilnivå på de finskdominerade orter som studerats. De flesta kommer från standardfinskan och är graderande som t.ex. *tosi* 'verkligt' och *kauhee* 'väldigt'. Det finns också en handfull slangadverb som står i finsk lokalkasusform, exempelvis illativformen *messiin*

har betydelsen 'med' i satsen *kommer du messiin* och inessivformen *himassa* har betydelsen 'hem' i satsen *ja e himassa*. Detta är ändå inte ett produktivt ordbildningsmönster i den finlandssvenska slangen, utan det handlar om en handfull slangord som anger plats eller sätt och som etablerats som sådana i finsk form.

I slangmaterialet förekommer också vissa finska adjektiv i adverbial funktion, ombildade enligt mönstret för svenska adverb. Belägg är från de tvåspråkiga orterna och slangadverben har alltså bildats med tillägg av finalt *-t*: *daiju* → *daijut* 'tokigt', *siisti* → *siistit* 'fint, tufft'. Ordbildningsmönstret tillämpas bara på ett fåtal finska adjektiv som återkommer i flera belägg i adverbial funktion i slangmaterialet: t.ex. i fraser som *det ser helt siistit ut* 'det ser alldeles fint ut', *han talar helt daijut* 'han talar riktigt dumt'. Exempelvis förekommer det vanliga slangadjektivet *hullu* 'galen' inte som adverb.

Inte heller engelska adverb är vanliga i slangmaterialet. De få som finns belagda är graderande adverb från standardengelska eller engelsk slang. Värt att poängtera är att de utan undantag anger en hög grad av något: *totally*, *really*, *fucking*, *bloody* och *so*.

De ovan diskuterade särdragen hos finlandssvenska slangadverb bör ses i ljuset av det insamlade materialet. I de enkäter som hade givna nyckelord förekom inga som specifikt var avsedda att fånga upp slangadverb. I de enkäter som inte erbjöd nyckelord, utan bara gav informanterna ämnesområden att utgå från, fanns inget område som särskilt skulle ge upphov till slangadverb. Detta innebär att alla belägg på adverb som nedteknats är sådana som informanterna kommit på i samband med andra uttryck, som delar av fraser eller hela satser. Det här gör att den tillgängliga kunskapen om dem är av annan art än kunskapen om de andra ordklasserna, dvs. materialet ger mer kunskap om hur adverben verkligen används i kontext, men mindre kunskap om vilka olika adverb som finns och används i finlandssvensk slang på olika orter.

4.6.5 Sammanfattande om slangordens morfologi och bruklighet

För att knyta ihop iakttagelserna om ordbildnings- och böjningsmönster samt ordens bruklighet i finlandssvensk slang kan man konstatera att en del av variationen från 1990-talet har försvunnit från slangen på 2010-talet. På finskdominerade orter har finska ord och ordformer vunnit terräng på bekostnad av den variation som mate-

rialet från 1990-talet uppvisar. Orter där svenskan är ett majoritets-språk är samtidigt också orter med egna dialektala mönster för ord-bildning och böjning. Sedan 1990-talet har slangen där ytterligare närmat sig dialekten. I material från sådana orter finns även en ökad mängd slangord och former som hämtats från dialekterna och som följer de olika lokala mönstren.

Gamla väletablerade slangord som spridits från det tvåspråkiga Helsingfors har bevarats och förefaller att ha etablerats som allmän-gods i slangen. Bland de mest frekventa orden på olika orter åter-finns i stor utsträckning samma slangord både på 1990-talet och på 2010-talet.⁶⁷ I den mån orden till sin ljudstruktur är möjliga att anpassa till antingen finsk eller dialektal form förekommer de i det nyare materialet oftare i lokalt anpassade former.

4.7 Slang som del av fraser och satser

Den finlandssvenska slangen har naturligtvis alltid innehållit vissa hela fraser. Men fram till 1980-talet ansågs slangen ändå vara be-gränsad till ordförrådet. I material insamlat efter 1980-talet anger finlandssvenska ungdomar för första gången helfraser eller till och med hela satser som exempel på ”slangord”. Tendensen har därefter ytterligare förstärkts så att det i de finlandssvenska slangmaterialen från 2000-talet finns åtskilliga belägg på hela fraser, citerade repliker ur filmer eller datorspel, och särskilda uttalsvarianter av ord anges som slang vid sidan av traditionella slangord.⁶⁸ Man kan fråga sig om detta möjligen visar på en pågående omvärdering av hela fenomenet slang bland finlandssvenska ungdomar.

Det som är utmärkande för den finlandssvenska slangen på 2010-talet är blandningen av element från olika språk eller språk-varieteter i en och samma fras. På orter med svensk majoritet blandas t.ex. dialektala ord och former med gamla Helsingforsslangord och engelska, t.ex. *helt dabbiger jasse* ’alldeles dum pojke’ eller *sup helt grymt* ’supa väldigt mycket’. På orter med finsk majoritet blandas därtill svenska och finska samt engelska slangord och former i en och samma fras. Det enda tydliga mönstret är att ungdomar inte förefaller växla mellan svenska ord av formell karaktär och slang-artade former i en och samma fras.

Då man ser på hur slang integreras i meningsbyggnaden i talad eller skriven text är det som väntat så att slangfraser framför allt

uppträder i slutet av satser.⁶⁹ I den mån slangfraser används i början av satser, som satsens subjekt, utgörs de av de gamla slangorden som är väletablerade i finlandssvensk slang: *den där muijan haa isot daisarit* 'den där flickan har stora bröst' eller *den juttun rulaa* 'den grejen är häftig'. Det här är väntat genom att början av en sats inte gärna kan innehålla något alldeles nytt och oväntat utan att risken för missförstånd ökar.

Utöver de ovannämnda positionerna som delar av en sats används slang också som fristående delar utan direkt koppling till satsen och meningsbyggnaden. Slang används som tilltalsfraser före satser: *hej jätkä*, inskjutna fraser som ska fånga lyssnarnas uppmärksamhet: *siis helt oikeesti* 'alltså helt på riktigt' eller för att ange attityd: *sjukt siisti* 'verkligen bra', och som korta kommentarer till någon annans replik i ett samtal: *keep on dreaming*. Dessa uppgifter baserar sig bara på iakttagelser i det nyaste materialets enkätsvar om slangbruk, i nedtecknade slangtexter och slangfraser. Fördjupade studier av hur slangfraser används i autentiskt material, talat eller skrivet, saknas än så länge.

4.8 Slang i tal och i skrift

I detta avsnitt behandlas kort vissa särdrag hos den finlandssvenska slangen i tal respektive skrift, dvs. hur den talade slangen utformas i skrift. Finlandssvensk slang handlar i hög grad om ord, former och ljud som bär spår av kontakt mellan svenska, finska och engelska, och därtill dialekter. Detta får till följd att en och samma skriftspråksdräkt kan dölja olika uttal i fråga om både kvantitet och kvalitet. Det finns ingen konsensus om hur slang ska stavas.

Kortstavighet är ett utmärkande drag i den finlandssvenska slangen.⁷⁰ Kortstavigheten är ändå inget som skiljer finlandssvensk slang från finlandssvenska dialekter eller finska. Däremot är kortstavigheten svår att överföra och markera med det skrivna språkets hjälp, då man enligt svensk stavning inte dubbeltecknar långa vokaler (och bara ibland konsonanter) som i finskan. Det betyder att stavningen av ord belagda i finlandssvenskt slangmaterial inte i sig kan tas som stöd för stavelsekvantitet.

Ett annat utmärkande drag för finlandssvensk slang är att skriftens *u* och *o* kan stå för mycket varierande ljudbilder. Detta har sin grund dels i dialektala uttalsformer, dels i att finlandssvensk slang i så hög

grad är influerad av finska och numera också engelska. Exempel på hur grafemen kan användas är bl.a. *hullu* (uttalas *hollo* 'galen'), *bussi* (uttalas *bussi* 'bussig, trevlig'), *spurgu* (uttalas antingen *sporgo* eller *spurgu* 'uteliggare'), *supa* (uttalas *suupa* eller *soopa*), *buli* (uttalas kortstavigt *boli* 'stor'), *fuck* (uttalas *fack*), vidare *kova* (uttalas kortstavigt *kåva* 'tufft, bra'), *tokot* (uttalas *tookåt* 'galet'), *moore* (uttalas *moore* 'mamma'), *money* (uttalas *mani* 'pengar'), *smokea* (uttalas *smöukka* eller *småukka* 'röka'). Som synes erbjuder den ortografiska formen inte någon entydig information om den bakomliggande ljudbilden.

Det lokala talade språket ger ändå i många fall ledtrådar om hur en stavningsform ska tolkas, dock inte alltid i och med att slangorden kan ha etablerats i en viss skriven form trots att den fonetiska realiseringen varierar från ort till ort. Så är fallet med ordet *krapula* 'bakfylla'. Veterligen uttalas ordet kortstavigt på alla finlandssvenska orter på fastlandet, men på Åland, där denna stavning också finns belagd, har den etablerade uttalsformen lång första stavelse: *krap-pula*. Ett annat exempel är det engelska verbet *run* som i finlandssvenskt slangmaterial har registrerats i stavningsformer som *rana*, *ranaa*, *ranna*, *runna*, *ran* och *run*. Ljudbilden torde variera i fråga om såväl konsonant- och vokallängd som *u*-ljudets kvalitet, utan att det finns ett direkt samband med de nedtecknade formerna.⁷¹ Stavningsformerna kan samtidigt vara markörer för hur informanten uppfattar att engelskans *run* har anpassats till antingen svensk eller finsk slang eller till dialekten.

Stavningsformerna döljer med andra ord komplicerade och kanske också varierande och oklara uttalsformer. Viktigt att minnas är att slangen i första hand är – eller åtminstone har varit – ett talat språk. Dessutom representerar slangen en sådan del av språkrepertoaren som minst låter sig begränsas av entydiga regler och strukturer.

Det ovan sagda betyder naturligtvis inte att finlandssvensk slang kan se ut hur som helst. Det visar exempelvis Heikki Paunonen tydligt i sin beskrivning av den tidiga Helsingforsslangens ljudstruktur.⁷² Men det betyder att man inte kan eller ska tolka slangens stavningsformer väldigt strikt, utan snarast se dem som ungdomarnas försök att återge en komplex uttals- och stavningsvariation på ett sätt som de själva upplever, och kanske också utnyttjar, i sin användning av slang i vardagen på olika håll i Svenskfinland.

4.9 Den finlandssvenska slangens kulturella dimensioner

Finlandssvensk slang har alltid präglats av de rådande språkförhållandena på de orter där slangens används, men den bidrar också till att prägla dem. Finlandssvensk slang på 2010-talet består i det stora hela av element från svenska, finska, engelska och lokala dialekter. Därtill förekommer enstaka gamla slangord som härstammar från tyska och ryska och som är gemensamma med den finska slangens. Nya slangord från invandrarpråk lyser däremot så gott som helt med sin frånvaro, samtidigt som invandrarpråken tycks ha etablerat sig i slangvokabulären på andra håll i Europa. Också i finsk huvudstadsslang har ord med ursprung i turkiska eller arabiska kommit in under de senaste åren. Den finlandssvenska slangens speglar det faktum att andelen unga med utländsk bakgrund och med andra hemspråk än svenska eller finska i Svenskfinland är så liten att invandrade språk inte har något inflytande på slangens än så länge.

Som visats i genomgången ovan har finlandssvensk slang en klar och djup förankring i lokala förhållanden. På olika orter finns delvis olika lokala slangord som ofta bygger på dialektelement och på inlån från finska och engelska. Genom 1900-talets huvudstadsslang har ett gemensamt finlandssvenskt allmångods etablerats som en stabil bas i slangens. Det är den som också finlandssvenska författare kan ta in i sina verk för att markera en finlandssvensk ungdomsidentitet, en stiltnivå eller en urban identitet.⁷³ Det är ord som så gott som alla finlandssvenska unga känner till, men inte nödvändigtvis slangord som de unga använder själva – åtminstone inte uteslutande. För det första har slangvokabulären sedan 1970-talet blivit alltför allmänt spridd både geografiskt och åldersmässigt för att kunna markera en egen gruppidentitet och för det andra upplevs den slangvokabulären inte längre som modern.

Sett ur de finlandssvenska ungdomarnas perspektiv kan man konstatera att engelska fraser och hela det finska språket i sig utgör en outsinnlig källa till ett slangartat språk, också utöver det vi vanligtvis tänker på som slang. Ungdomarna känner till gamla etablerade finlandssvenska slangord, och dessa verkar utgöra en stabil bas som markerar ett slags gemensam finlandssvenskhet. Den lokala prägeln är ändå central eftersom ett levande slangspråk bygger på dialekter och på variation i sätten att ta in finskan. Kanske ska ungdomarnas kommentarer om att växling mellan svenska och finska är det de

uppfattar som slang tolkas så att den finlandssvenska slangen håller på att byta skepnad. Fram till 1980-talet var slangen ett fenomen som var avgränsat till språkets lexikon. Nu håller den på att utvecklas till en bredare men ändå avgränsad repertoar av stilnivåer i kommunikationen, inkluderande allt från enskilda ord till fraser, från språkblandning och språkväxling till inomspråklig variation i ordformer. På den punkten följer den finlandssvenska slangen globala eller åtminstone allmänna västerländska mönster. Unikt för den finlandssvenska slangen är däremot sättet att införliva finska och dialektala former och göra dem som sådana till lokal slang.

LITTERATUR

- Andersson, Lars-Gunnar 1985/2005: *Fult språk – Svordomar, dialekter och annat ont*. Stockholm: Carlssons bokförlag.
- Berg, Ruben G:son 1925: Skolpojks- ock studentslang. Andra samlingen. *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 1924. Stockholm: Tullbergs boktryckeri. S. 5–94.
- Bergman, Gösta 1934: *Skolpojkslang*. Stockholm: Bonnier.
- Cantell, Ilse 1989: Regionala skillnader. I: I. Cantell et al. (red.), *Helsingforslang nu, en skolenkät 1988*. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:12. S. 62–77.
- Cantell, Ilse et al. (red.) 1989: *Helsingforslang nu, en skolenkät 1988*. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:12.
- Eble, Connie 1996: *Slang & Sociability. In-group Language Among College Students*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Eriksson, Harriet & Saara Haapamäki 2011: Att analysera litterär flerspråkighet. I: S. Niemi & P. Söderholm (red.), *Svenskan i Finland* 12. Joensuu: Östra Finlands universitet. S. 43–52.
- Forsskåhl, Mona 2001: Girls' slang and boys' – two towns in Finland visited. I: *NORA. Nordic Journal of Women's studies*, 2/2001, vol. 9. S. 99–107.
- Forsskåhl, Mona 2002: Historien i slangen och slangen i historien. I: G. Harling-Kranck & H. Lehti-Eklund (red.), *Studier i svensk språkhistoria* 6. FMS 41. S. 99–111.
- Forsskåhl, Mona 2005: *Mitt emellan eller strax utanför. Språkkontakt i finlandssvensk slang*. Nordica Helsingiensia 2.
- Forsskåhl, Mona 2013: Svensk helsingforslang i förändring. I: L. Mattfolk, M. Vidberg & P. Gustavsson (red.), *Namn i stadsmiljö*. Norna-rapporter 90. Helsingfors: Helsingfors universitet. S. 27–50.
- Fransman, Jessica 2011: *Finlandismer i fokus. Finlandssvenska studerandes syn på ett urval finlandismer och allmänsvenska ord och uttryck*. Opublicerad avhandling pro gradu i nordiska språk. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Grönberg, Anna Gunnarsdotter 2004: *Ungdomar och dialekt i Alingsås*. Doktorsavhandling. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Hannuksela, Elisa 2012: *Användning av slangord hos finlandssvenska ungdomar. En komparativ studie av sex orter*. Opublicerad avhandling pro gradu i nordiska språk. Åbo universitet.
- Helsingfors statistiska årsbok 2013: Faktacentralen. http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_12_30_Tilastollinen_vuosikirja_2013.pdf. [hämtad 24.1.2014]

- Höckerstedt, Leif 2006: Helsingforssvenskan – vem är du? I: K. Juusela, & K. Nisula (red.), *Helsinki kieliyhteisönä*. Helsingfors: Helsingfors universitet. S. 123–141.
- Höckerstedt, Leif 2009: Presens i Helsingforssvenskan – språkkontakt? I: L. Collin & S. Haapamäki (red.), *Svenskan i Finland* 11. Åbo: Åbo Akademi. S. 77–85.
- Höckerstedt, Leif 2010: *Svenskan på plats!* Helsingfors: Schildts & Söderströms.
- Ivars, Ann-Marie 2015: *Dialekter och småstadsspråk*. Svenskan i Finland – i dag och i går I:1. SLS 798. Helsingfors.
- Josephson, Olle 2007: Språken byts och blandas, men det mesta består. *Språkvård* 2/2007. S. 5–14.
- Kolu, Jaana 2008: Slang och språkkontakt bland ungdomar i Haparanda. I: J. Lindström et al. (red.), *Svenskan i Finland* 10. Nordica Helsingiensia 11. S. 159–170.
- Kolu, Jaana 2011: Ungdomsspråk och slang på Åland. I: S. Niemi & P. Söderholm (red.), *Svenskan i Finland* 12. Joensuu: Östra Finlands universitet. S. 73–86.
- Kotsinas, Ulla-Britt 1994: *Ungdomsspråk*. Ord och stil 25. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kotsinas, Ulla-Britt 1996: *Stockholmsslang – folkligt språk från 80-tal till 80-tal*. Stockholm: Norstedts.
- Kuusisto, Erja 1995: *Slangspråk – en undersökning bland högstadieelever i Åbo*. Opublicerad avhandling pro gradu vid institutionen för nordisk filologi. Åbo universitet.
- Lehti-Eklund, Hanna 1989: Generationsskillnader. I: I. Cantell et al. (red.), *Helsingforsslang nu. En skolenkät 1988*. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:12. S. 62–77.
- Leinonen, Therese & Marika Tandefelt 2000: *Svenskan i Finland, ett språk i kläm? Unga finlandssvenskars modersmål*. Helsingfors: Svenska handelshögskolan.
- Lönn, Marika & Hedvig Wallin 1988: Åländska elevers språkbruk. I: Å. Stenwall-Albjerg (red.), *Åländskt språk mellan öst och väst*. Ålands högskola 1988:1. Mariehamn. S. 109–130.
- Malmio, Kristina 2011: Ut i vida världen. Flerspråkighet i några finlandssvenska romaner på 1990- och 2000-talen. I: H. Grönstrand & K. Malmio (red.), *Både och, sekä että. Om flerspråkighet. Monikielisydestä*. Helsingfors: Schildt. S. 293–317.
- Nyberg, Birgitta 1988: *Slangspråk – en undersökning vid Ekenäs högskole*. Opublicerad avhandling pro gradu vid svenska institutionen. Åbo Akademi.
- Nyholm, Leif (senare Höckerstedt) 1984: *Svenskt stadsmål i Helsingfors*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:8.

- Nyholm, Leif 1989: Helsingfors. Slang och forskning. I: I. Cantell et al. (red.), *Helsingforsslang nu. En skolenkät 1988*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:12. S. 1–17.
- Nyholm, Leif 1998: Finlandssvensk slang och rikssvensk. FMS 38. S. 75–109.
- Nyman, Carina 1994: *Slangspråket bland skolungdomar i Jakobstad*. Opublicerad avhandling pro gradu vid svenska institutionen. Åbo Akademi.
- Partridge, Eric 1970: *Slang today and yesterday, with a short historical sketch and vocabularies of English, American, and Australian slang*. 4:e uppl. London: Routledge.
- Parviainen, Outi 2013: *Tjej, brud eller muija. En komparativ studie av ungdomsslang i Svenskfinland på 2010-talet*. Opublicerad avhandling pro gradu i nordiska språk. Åbo universitet.
- Paunonen, Heikki 2000: *Tsenmaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki: WSOY.
- Paunonen, Heikki, Jani Vuolteenaho & Terhi Ainiala 2009: Industrial urbanization, working-class lads and slang toponyms in early twentieth-century Helsinki. *Urban History* 36:3. S. 449–472.
- Rouhikoski, Anu 2013: Meitsi ja stadiässä. Näkökulmia Helsingin puhekieleen. *Kielikello* 2/2013. S. 4–8.
- Silfvast, Marina 1990: *Slangspråket i Lovisanejden*. Opublicerad avhandling pro gradu vid svenska institutionen. Åbo Akademi.
- Solstrand, Per Henrik 1980: Suffixet *-are* i finländskt slangspråk. I: M. Saari & H. Solstrand (utg.), *Xenia Thorsiana. En vänskrift tillägnad Carl-Eric Thors på hans 60-årsdag den 8 juni 1980*. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:5.
- Stenström, Anna-Brita, Ulla-Britt Kotsinas & Eli-Marie Drange (red.) 2002: *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Sundgren, Eva 2002: Återbesök i Eskilstuna. En undersökning av morfologisk variation och förändring i nutida talspråk. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 56.
- Tandefelt, Marika 2002: Rothe-wahlska. I: M. Tandefelt (red.), *Viborgs fyra språk under sju sekel*. Helsingfors: Schildt. S. 167–233.
- Wessman, V. E. V. 1994: Bidrag till svensk slangordbok. FMS 35. S. 17–36.

ARKIVMATERIAL

Institutet för de inhemska språken, Helsingfors

FMK (Folkmålskommissionen) 199: *Skol-, student- och arméslang från 1930-, 1940-, 1950- och 1960-talet, 1965–1969.*

Svenska litteratursällskapetets språkarkiv, Helsingfors

SLS 165: *Ur vårt språks pariaskast. Samling af ord och uttryck ur det Helsingforsiska Barn-, Föräldra-, Skol-, Gat-, och 'Sladäng'språket.*
Ernst Lagus 1890.

SLS 2041: *Slang med schwung.* Språkarkivets specialfrågebrev 54. Sara Nordlund 2003.

NOTER

1. Se Lars-Gunnar Andersson 1985/2005 om denna problematik.
2. Exempelvis Gösta Bergman 1934; Ruben G:son Berg 1924; Partridge 1970.
3. SLS språkarkiv, samling 165.
4. Se kapitel 5; Paunonen, Vuolteenaho & Ainiala 2009.
5. Folkmålskommissionens samling 199. Folkmålskommissionen var en föregångare till den svenska avdelningen vid Forskningscentralen för de inhemska språken, som i dag går under namnet Institutet för de inhemska språken. Folkmålskommissionens samlingar ingår därför i dag i Institutets dialektarkiv.
6. Se t.ex. kapitel 5 i denna volym och Paunonen 2000.
7. Stenström et al. 2002; Forsskåhl 2005.
8. Parviainen 2013; Hannuksela 2012; Kolu 2011.
9. Enkäterna var utformade så att det fanns rum för egna slanguttryck, och informanterna ombads om möjligt placera slangorden i en kontext.
10. Nyholm 1989 och kapitel 5 i denna volym, till vilken i fortsättningen hänvisas generellt.
11. Svenska litteratursällskapetets samling 2041: Språkarkivets frågelista nr 54, *Slang med Schwung.*
12. Jfr t.ex. Partridge 1975 och Paunonen et al. 2009.
13. SLS samling 2041; Folkmålskommissionens samling 199.
14. Se t.ex. Forsskåhl 2005, Parviainen 2013 och Hannuksela 2012.
15. Detta har en parallell i Anna Gunnarsdotter Grönbergs studie (2004) av ungdomars samtalspråk i Göteborgsområdet. För vidare diskussion om skillnader mellan finlandssvenska flickors och pojkers slanganvändning hänvisas till Forsskåhl 2001 och Parviainen 2013.
16. På svensk botten har bl.a. Kotsinas 1994 och Sundgren 2002 kommenterat detta i sina studier.
17. I svensk kontext har detta bl.a. påpekats av Olle Josephson 2007 i artikeln ”Språket byts och blandas men det mesta består”.
18. Uppgifterna bygger på intervjuer med åtta finlandssvenska informanter och 104 enkätsvar på frågor om slanganvändning i olika sammanhang.

19. Detta kan jämföras med Leinonen & Tandefelt 2000 samt Fransman 2011 som visar att finlandssvenska unga bosatta i södra Finland har svårigheter med mer avancerade uttryck som kollokationer, idiom och metaforiska uttryck i standardsvenskan.
20. Forsskåhl 2002; 2013.
21. Wessman 1994; Folkmålskommissionens samling 199.
22. Se vidare kapitel 5 och Paunonen 2000 s. 28–32, samt för den finlandssvenska slangens del Forsskåhl 2002.
23. Om inslag av ryska, tyska och finska i Viborgssvenskan, se Tandefelt 2002.
24. Med kortstavigt uttal avses att en betonad stavelse uttalas med såväl kort vokal som kort konsonant. Detta är vanligt i finlandssvenskan överlag, se kapitel 2.
25. Formen *skåbare* bygger på två produktiva slangbildningsmönster i tidig finsk slang med ett tillägg av *s-* i början av ordet och suffixet *-are*. Se Paunonen 2000 s. 29–32.
26. Paunonen 2000 s. 29–32; Forsskåhl 2002.
27. Folkmålskommissionens samling 199; Ivars beskrivningar av stadsmålen i kapitel 7 i volym I:1.
28. Paunonen 2000.
29. Folkmålskommissionens samling 199; Lehti-Eklund 1989.
30. Lehti-Eklund 1989 s. 73–75.
31. Se t.ex. Nyholm 1989 s. 9, Cantell 1989 s. 81 och SLS samling 2041.
32. Ett viktigt undantag utgörs av slangen på Åland som snarare hämtar sina huvudintryck västerifrån, från Sverige och Stockholm, inte från Helsingfors.
33. Nyholm 1989 s. 10. I dag är 6 procent av stadens befolkning registrerad som svenskspråkig enligt Helsingfors statistiska årsbok 2013.
34. För en vidare beskrivning av och diskussion om denna förändring, se Höckerstedt 2010.
35. Folkmålskommissionens samling 199; SLS samling 2041; Nyberg 1988; Silfvast 1990; Nyman 1994; Hannuksela 2012; Parviainen 2013; Ivars beskrivningar av stadsmålen i kapitel 7 i volym I:1.
36. Lönn & Wallin 1988; Nyberg 1988; Cantell et al. 1989; Silfvast 1990; Nyman 1994; Kuusisto 1995; Forsskåhl 2005; Kolu 2008; 2011.
37. Jfr Nyholm 1998.
38. Forsskåhl 2005; Hannuksela 2012; Parviainen 2013; det nya enkätaterialet insamlat för denna översikt.
39. Hannuksela 2012.
40. Henricson för en vidare diskussion om frågan i kapitel 7 i denna volym.
41. Kolu 2011; Hannuksela 2012; Parviainen 2013.
42. Ingår som replik i filmen *Taxidriver* från 1976 och den finska filmen *Calamari unioni* från 1985.
43. Se Henricsons analys och diskussion om språkväxling och slang i kapitel 7 i denna volym.
44. Hannuksela 2012; Parviainen 2013.
45. Parviainen 2013 s. 54.
46. Stenström et al. 2002; Rouhikoski 2013.
47. T.ex. en artikel skriven av Kommonen 1925 i konventstidningen *Kamraten* vid Svenska normallyceum. Konvent motsvaras i dag ungefär av elevråd.

48. Se dock Forsskåhl 2005 om morfologiska strukturer hos substantiv, verb och adjektiv i finlandssvensk slang.
49. Formen sammanfaller med bestämd form singularis för substantiv vars rotmorfem slutar på *-a*.
50. Solstrand 1980; Kotsinas 1994 s. 67.
51. Se kapitel 7 i denna volym.
52. Se t.ex. kapitel 7 i denna volym.
53. För en översikt över de morfologiska särdragen i olika finlandssvenska stadsmål hänvisas till kapitel 7 i I:1.
54. Lönn & Wallin 1988 s. 130; Forsskåhl 2005 s. 157.
55. Forsskåhl 2005.
56. Se t.ex. Nyholm 1984, Forsskåhl 2005, Höckerstedt 2009 och Reuter kapitel 2 i denna volym.
57. För den finska slangens infinitivformer, se Paunonen 2000 s. 22–23.
58. Jfr Forsskåhl 2005 s. 95–96.
59. Se Cantell et al. 1989, bilaga 2 och Forsskåhl 2005.
60. Verbböjningen i talad Helsingforssvenska tas första gången upp av Nyholm (sedermera Höckerstedt) på 1980-talet. Han har därefter återkommit till verbböjningen i Helsingfors i flera senare studier (Nyholm 1984 s. 86–97; Höckerstedt 2006 s. 138; 2009 s. 81–82, 84). Se även Henricsons och Reuters behandling av fenomenet i denna volym i kapitlen 7 och 2.
61. Denna likhet påtalas först av Nyholm i studien från 1984 och exemplifieras av Henricson i kapitel 7 i denna volym.
62. Forsskåhl 2005; Parviainen 2013.
63. Motsvarande har även poängterats av slangforskare i andra länder, t.ex. Eble 1996 och Kotsinas 1996.
64. Se Ivars beskrivning av stadsmål i kapitel 7 i volym I:1.
65. Motsvarande struktur förekommer även i finsk Helsingforsslang, men har mig veterligen inte analyserats närmare.
66. Kolu 2011; Parviainen 2013; materialet insamlat för denna översikt.
67. Jfr Forsskåhl 2005; Kolu 2011; Hannuksela 2012; Parviainen 2013.
68. Se Forsskåhl 2002.
69. Som objekt, predikativ, predikat och adverbial, som fristående inskjutna kommentarer och i mindre utsträckning också som subjekt. Jfr språkväxlingen i Henricsons exempel i kapitel 7.
70. Se vidare Reuter i kapitel 2.
71. Enligt informanterna kan *run* uttalas antingen med *-u-*, *-o-* eller *-a-*.
72. Se kapitel 5.
73. T.ex. författarna Elmer Diktonius på 1930-talet, Tom Paxal på 1970-talet och Kjell Westö på 1990-talet. Se Malmio 2011; Eriksson & Haapamäki 2011; Tandefelt i kapitlen 3 och 4 i den kommande volymen II:1.